WIARA MŁODYCH KATOLIKÓW W ERZE CYFROWEJ

Wyzwania mediów społecznościowych, internetu, sztucznej inteligencji, pandemii COVID-19 i przyszłość powołań zakonnych.

Ks. Petrus Yuwono Hendro Prasetyo, MSF

Wprowadzenie

Młodzi katolicy roku 2026 żyją w świecie bardzo odmiennym od tego, w którym żyły poprzednie pokolenia. Żyją nie tylko w swoich rodzinach, szkołach, na uniwersytetach, w parafiach, społecznościach i całym społeczeństwie, ale także w świecie cyfrowym, który praktycznie nigdy się nie zatrzymuje. Smartfony, media społecznościowe, internet, sztuczna inteligencja (AI), kultura wizualna i doświadczenie pandemii COVID-19 ukształtowały nowe sposoby myślenia młodych ludzi, interakcji ze sobą, uczenia się, podejmowania decyzji, a nawet rozumienia Boga i Kościoła. W związku z tym, na pytania dotyczące jakości wiary młodych katolików nie da się odpowiedzieć jedynie poprzez obserwację, czy nadal chodzą do kościoła lub uczestniczą w działalności Katolickiego Ruchu Młodzieżowego. Najważniejsze jest: w jakim stopniu wiara stanowi fundament ich życia, ich wyborów, ich relacji z innymi i ich zdolności do poświęcenia się czemuś większemu niż oni sami? Papież Franciszek w Christus Vivit uznał już, że świat cyfrowy nie jest już tylko środkiem komunikacji, ale „środowiskiem życia", które kształtuje sposób, w jaki młodzi ludzie rozumieją siebie, innych, świat i swoje relacje. Internet oferuje ogromne możliwości ewangelizacji, ale niesie ze sobą również ryzyko samotności, manipulacji, uzależnienia, cyberprzemocy, fake newsów i zaniku relacji w prawdziwym życiu.

1. Stan wiary młodych katolików dzisiaj

Na całym świecie stan wiary młodych ludzi stanowi paradoks. Z jednej strony obserwuje się tendencję do zaniku tradycyjnych praktyk religijnych. Badanie Pew Research Center w Stanach Zjednoczonych pokazuje na przykład, że młodzi Amerykanie angażują się w tradycyjne praktyki religijne w znacznie mniejszym stopniu niż starsze grupy wiekowe. Tylko około 27% młodych ludzi w wieku od 18 do 24 lat i 31% w wieku od 24 do 34 lat deklaruje codzienną modlitwę. Jednak zainteresowanie duchowością nie zniknęło całkowicie. Dlatego problem, z którym borykają się młodzi ludzie, nie zawsze polega na tym, że „nie wierzą w Boga", ale raczej na tym, że często nie potrafią połączyć Boga ze swoim konkretnym życiem. Poszukują sensu, akceptacji, wspólnoty,

tożsamości, sprawiedliwości i autentycznego życia. Rzeczywiście, dokumenty kościelne dotyczące młodych ludzi potwierdzają, że wielu z nich wciąż żywi tęsknotę za Bogiem, za komunią, za pięknem, za prawdą i za innym życiem.

Zjawisko to wyłania się również z badań przeprowadzonych w Indonezji. Badanie młodych katolików w Bandungu i Yogyakarcie wykazało, że technologia i media społecznościowe, pluralistyczny kontekst, styl życia i relacja z nauczaniem Kościoła stanowią szereg wyzwań dla młodych katolików. Dlatego niesłuszne jest natychmiastowe określanie dzisiejszych młodych katolików mianem pokolenia „słabej wiary". Bardziej trafne jest określenie ich jako pokolenia poszukującego nowych sposobów przeżywania swojej wiary. Mogą oni wykazywać wielki entuzjazm dla modlitwy, nabożeństw, wspólnoty, działalności społecznej, pielgrzymek, muzyki sakralnej lub treści katolickich, ale jednocześnie mogą mieć trudności z utrzymaniem dyscypliny w modlitwie, ciszy, wierności i długoterminowym zaangażowaniu.

2. Wpływ mediów społecznościowych i internetu na wiarę

Media społecznościowe mają dwa aspekty. Pierwszym z nich jest możliwość dostępu. Młodzi ludzie mogą uzyskać dostęp do Pisma Świętego, refleksji, homilii, katechezy, świadectw wiary, podcastów duchowych, a nawet uczestniczyć w wirtualnej Mszy Świętej lub adoracji. Sam Kościół uznaje, że media społecznościowe mogą stać się przestrzenią ewangelizacji i spotkania. Drugim aspektem jest jednak rozproszenie uwagi. Algorytmy mediów społecznościowych są zaprojektowane tak, aby utrzymać uwagę użytkowników. W rezultacie młodzi ludzie przyzwyczajają się do krótkich, dynamicznych, wizualnych i ciągle zmieniających się informacji. Ten model może wpływać na ich zdolność do czytania długich tekstów, milczenia, słuchania innych i angażowania się w głęboką refleksję.

Badania przeprowadzone w Indonezji nad edukacją religijną w okresie gwałtownego wzrostu korzystania z internetu wykazały również, że przejście na naukę online w czasie pandemii może powodować problemy techniczne, zmniejszać efektywność uczenia się, osłabiać umiejętności społeczne i komunikacyjne, a w niektórych kontekstach przyczyniać się do osłabienia rozumienia i przeżywania wiary. Poważniejszym zagrożeniem jest pojawienie się „wiary algorytmicznej": ludzie są coraz częściej narażeni na treści zgodne z tym, co już cenią. W rezultacie mogą czuć, że wiedzą wiele o wierze, mimo że niekoniecznie przeszli proces pogłębiania zrozumienia, samokorekty, dialogu i pokuty. Młodzi ludzie mogą śledzić dziesięć

profili duchowych i oglądać liczne filmy o Bogu lub religii, a mimo to wciąż mieć trudności z przebaczeniem przyjacielowi ze swojej wspólnoty. Mogą znać wiele wersetów z Pisma Świętego, ale niekoniecznie umieć żyć cierpliwie. W tym właśnie tkwi różnica między informacją o wierze a jej przemianą.

3. Pandemia COVID-19 i zmieniający się sposób przeżywania wiary

Pandemia COVID-19 jest znaczącym doświadczeniem dla dzisiejszych młodszych pokoleń. Pandemia przyspieszyła digitalizację życia Kościoła. Msze święte, modlitwa, katecheza, pogłębianie wiary, spotkania wspólnotowe i spotkania duszpasterskie przeniosły się do przestrzeni cyfrowej. To doświadczenie przyniosło ogromne korzyści. Kościół zrozumiał, że ewangelizacja nie może polegać wyłącznie na budynkach kościelnych. Istnieje jednak ryzyko, że młodzi ludzie przyzwyczają się do „wiary bez fizycznej obecności". Badania nad życiem religijnym w mediach społecznościowych po pandemii pokazują, że okres COVID-19 przyspieszył przenoszenie aktywności religijnej do przestrzeni cyfrowej na niespotykaną dotąd skalę. Po pandemii wyzwaniem jest przywrócenie młodym ludziom wiary ucieleśnionej: bycia konkretnie obecnymi, życia we wspólnocie, wspólnej pracy, służenia chorym i ubogim, akceptacji różnic i przeżywania Eucharystii jako konkretnego spotkania z Chrystusem i ludem Bożym.

4. Sztuczna inteligencja: nowy test wiary i formacji

Rok 2026 stawia przed nami bardziej złożone wyzwania związane ze sztuczną inteligencją (AI). AI może pomóc młodym ludziom w nauce, tłumaczeniu tekstów, wyszukiwaniu informacji, pisaniu, przygotowywaniu modlitw, a nawet rozumieniu Pisma Świętego. AI może również okazać się bardzo użytecznym narzędziem w procesie formacji duchowej. Jednak AI może również uzależniać. Młodzi ludzie mogą stracić nawyk samodzielnego myślenia, angażowania się w refleksję, internalizowania wartości, głębokiego czytania i zmagania się z życiowymi pytaniami. Jeśli wszystkie odpowiedzi można uzyskać natychmiast, proces „wysiłku w poszukiwaniu odpowiedzi" może zostać uznany za zbędny. Papież Leon XIV w swojej encyklice Magnifica Humanitas z 2026 roku ostrzegał, że AI nie może prowadzić do traktowania ludzkiej myśli jako czegoś zbędnego. Podkreślił również wpływ niekontrolowanego korzystania z technologii cyfrowych na uwagę, emocje, relacje i rozwój młodych ludzi. Zatem wyzwaniem edukacji religijnej w erze sztucznej inteligencji (AI) nie jest jedynie nauczenie, jak z niej korzystać, ale

także nauczenie, kiedy ludzie powinni przestać z niej korzystać i zacząć myśleć, modlić się, prowadzić dialog i słuchać głosu sumienia.

5. Czy młodzi ludzie nadal są zainteresowani kapłaństwem lub życiem zakonnym?

Odpowiedź z pewnością nie jest prosta; wręcz przeciwnie, jest niezwykle złożona. Obserwuje się globalny trend spadku liczby kandydatów do kapłaństwa. Najnowsze dane kościelne pokazują, że liczba seminarzystów wyższych na całym świecie spadła ze 106 495 w 2023 r. do 103 604 w 2024 r., co stanowi spadek o około 2,72%. Spadki odnotowano w Azji, Europie, obu Amerykach i Oceanii, podczas gdy w Afryce odnotowano wzrost. (Zobacz: Annuario Pontificio 2026 i Annuarium Statisticum Ecclesiae 2024). Spadek ten nie oznacza jednak, że powołania zanikły. Wręcz przeciwnie, pojawiło się interesujące zjawisko: niektórzy młodzi ludzie ponownie poszukują bardziej wartościowego, zdyscyplinowanego, autentycznego, wspólnotowego i duchowego życia. W 2026 roku kilka wspólnot katolickich w Stanach Zjednoczonych odnotowało nawet wzrost zainteresowania młodych ludzi Kościołem i procesem inicjacji katolickiej. Jest jeszcze za wcześnie, aby nazwać to zjawisko globalnym odrodzeniem, ale wskazuje ono, że duchowe pragnienie młodszych pokoleń nie zniknęło. Pytanie zatem nie brzmi po prostu: „czy młodzi ludzie nadal chcą zostać księżmi, mnichami lub zakonnicami?", ale czy kiedykolwiek doświadczyli Kościoła jako miejsca, które inspiruje ich do poświęcenia mu swojego życia. Powołanie do życia kapłańskiego i zakonnego często wynika z konkretnych doświadczeń: spotkania ze szczęśliwym księdzem lub zakonnikiem, obserwacji zdrowego życia wspólnotowego, doświadczenia przewodnictwa, odczuwania głębi modlitwy i odkrycia, że własne życie może być błogosławieństwem dla innych. Papież Leon XIV w swoim Orędziu na Światowy Dzień Modlitw o Powołania 2026 zachęca młodych do odkrywania swojego powołania poprzez przyjaźń z Chrystusem, adorację Eucharystyczną, Słowo Boże i życie sakramentalne. Podkreśla, że powołanie może przybrać formę małżeństwa, kapłaństwa lub życia konsekrowanego.

6. Czy dzisiejsi seminarzyści mają silną mentalność i wiarę?

To pytanie wymaga ostrożnej odpowiedzi. Brak wystarczających dowodów sugerujących, że dzisiejsi seminarzyści są generalnie słabsi lub silniejsi niż poprzednie pokolenia. Jednak charakter wyzwań, przed którymi stoją, rzeczywiście się zmienił. Dzisiejsi seminarzyści przynoszą ze sobą do seminarium lub klasztoru mentalność, którą wykształcili przez lata w rodzinie, szkole,

internecie, mediach społecznościowych i kulturze popularnej. Z tego powodu proces formacji nie zaczyna się od czystej karty. Niektóre charakterystyczne cechy dzisiejszej mentalności mogą stanowić poważne wyzwanie:

Po pierwsze, mentalność nastawiona na „natychmiastową gratyfikację". Są przyzwyczajeni do szybkich odpowiedzi i dlatego mogą mieć trudności z wytrzymaniem długotrwałych procesów. Jednak powołanie wymaga czasu, wierności i cierpliwości.

Po drugie, potrzeba wygody. Kultura cyfrowa i konsumpcyjna może utrudniać niektórym akceptację ograniczeń, pracy fizycznej, dyscypliny, prostego życia lub warunków życia we wspólnotach, które nie odpowiadają ich pragnieniom.

Po trzecie, indywidualizm. Osoba może być aktywna online, ale mieć trudności z życiem w realnej społeczności. Może mieć wielu „znajomych" w mediach społecznościowych, ale trudno jej dzielić się, iść na kompromis, przepraszać i akceptować słabości innych członków społeczności.

Po czwarte, nastawienie na dokonywanie wyborów bez zobowiązań. Dzisiejsza kultura oferuje wiele opcji i kładzie nacisk na wolność wyboru. Choć jest to pozytywne, może powodować lęk przed podejmowaniem ostatecznych decyzji. Śluby czystości, ubóstwa i posłuszeństwa wymagają odwagi, by powiedzieć: „Wybieram to i zamierzam pozostać wierny swojemu wyborowi".

Po piąte, potrzeba uznania. Liczba „lajków", komentarzy, wygląd fizyczny, osiągnięcia i akceptacja społeczna mogą wpływać na poczucie własnej wartości. W edukacji może to objawiać się pragnieniem pochwał, trudnością w przyjmowaniu korekt lub tendencją do pielęgnowania określonego obrazu siebie.

Po szóste, zmniejszona zdolność koncentracji. Nadmiar bodźców cyfrowych może sprawiać, że cisza wydaje się nudna. Jednak życie duchowe wymaga właśnie umiejętności trwania w ciszy, w modlitwie, nauce, refleksji i adoracji.

Po siódme, duchowość konsumpcyjna. Student może wybrać modlitwę, wspólnotę, kierownika duchowego, a nawet zajęcia duszpasterskie w oparciu o swoje upodobania. W rzeczywistości formacja nie polega przede wszystkim na tym, „co lubię", ale na tym, kogo i co Bóg we mnie kształtuje.

7. Nowy kierunek w formacji seminarzystów

W obliczu zmieniających się wyzwań formacja nie może po prostu podążać za starymi modelami. Formacja musi stawać się coraz bardziej integralna: ludzka, duchowa, intelektualna, duszpasterska, uczuciowa i cyfrowa.

Po pierwsze, formatorzy muszą pomagać studentom rozwijać zdolność do refleksji i ciszy. Przyszły zakonnik musi umieć pozostać w sobie, bez ciągłej potrzeby bodźców ze smartfona.

Po drugie, musimy rozwijać wiedzę na temat technologii cyfrowej i sztucznej inteligencji. Nie poprzez zakazywanie technologii, ale poprzez nauczanie, jak korzystać z niej etycznie, krytycznie i odpowiedzialnie.

Po trzecie, formacja musi kłaść większy nacisk na konkretne doświadczenie życia wspólnotowego. Jakość kandydata do kapłaństwa i/lub życia zakonnego ujawnia się nie tylko wtedy, gdy modli się i poświęca ćwiczeniom duchowym, ale także wtedy, gdy czuje się zmęczony, zostaje pouczony, ma odmienne zdanie, jest rozczarowany, zawodzi lub spotyka brata, którego nie lubi.

Po czwarte, towarzyszenie musi zwracać uwagę na zdrowie psychiczne i integrację emocjonalną. Dzisiejsze pokolenie niesie ze sobą rany, lęki, problemy rodzinne, doświadczenia znęcania się, samotności i rozmaite naciski społeczne, które nie zawsze są widoczne.

Po piąte, powołanie musi być przedstawiane jako droga poświęcenia, a nie tylko jako profesja zakonna. Christus Vivit przypomina nam, że młodym ludziom należy pomóc w odkryciu swojego powołania jako odpowiedzi na miłość Boga, w tym możliwości zostania kapłanem lub podjęcia życia konsekrowanego.

Wniosek: To nie jest słabe pokolenie, ale pokolenie potrzebujące nowego przewodnictwa.

Młodzi katolicy roku 2026 nie są pokoleniem bez wiary. To pokolenie żyjące w niezwykle hałaśliwym, dynamicznym, wizualnym, indywidualnym świecie pełnym wyborów. Mają dostęp do bogactwa informacji, ale potrzebują mądrości. Mają wiele relacji, ale potrzebują braterstwa. Mają wiele możliwości, ale potrzebują umiejętności dokonywania wiernych wyborów. Mają dostęp do coraz inteligentniejszych technologii, ale potrzebują coraz dojrzalszego ludzkiego serca. Z tego powodu Kościół i formatorzy nie mogą po prostu powiedzieć: „Dzisiejsza młodzież jest inna”. Kościół i formatorzy muszą zadać sobie pytanie: „Jak mamy być obecni, aby mogli usłyszeć głos Boga?”. Największym wyzwaniem naszej formacji nie jest po prostu umożliwienie im

realizacji programu modlitwy, nauki, pracy i działalności duszpasterskiej. Najgłębszym wyzwaniem jest formacja ludzi zdolnych powiedzieć: „Moje życie nie jest dla mnie. Moje życie jest darem dla Boga, dla Kościoła, dla wspólnoty i dla innych". Ostatecznie jakość wiary seminarzysty nie jest mierzona przede wszystkim tym, jak dobrze zna Boga, jak aktywnie korzysta z zasobów duchowych ani jak jasno mówi o swoim powołaniu. Głębszym kryterium jest to, czy rozwija się jego zdolność do kochania, przebaczania, wytrwania w trudnościach, przyjmowania napomnień, życia we wspólnocie, modlitwy, gdy czuje się duchowo wyschnięty, i do pozostania wiernym, gdy nie osiąga już tego, czego pragnie.

W dobie cyfrowej, sztucznej inteligencji i zmian kulturowych powołanie do życia konsekrowanego pozostaje możliwe. Co więcej, może być coraz bardziej konieczne. Ponieważ coraz bardziej połączony świat potrzebuje ludzi zdolnych do ofiarowania głębi, spokoju, braterstwa, poświęcenia i nadziei. Zadaniem Kościoła i jego formatorów nie jest kształtowanie zakonników „odpornych na czasy", ale formowanie zakonników zdolnych do życia w sercu czasów, nie tracąc Chrystusa jako jedynego „towarzysza" w życiu poświęconym Bogu i bliźniemu.

Źródła i teksty źródłowe dla tej refleksji:

1. Paus Fransiskus, *Christus Vivit* (2019).
2. Paus Leo XIV, *Magnifica Humanitas: Encyclical Letter on Safeguarding the Human Person in the Time of Artificial Intelligence*, 15 Mei 2026.
3. Synod of Bishops, *Final Document of the XV Ordinary General Assembly: Young People, the Faith and Vocational Discernment* (2018).
4. Dicastery for the Doctrine of the Faith & Dicastery for Culture and Education, *Antiqua et Nova: Note on the Relationship between Artificial Intelligence and Human Intelligence* (2025).
5. Synod of Bishops, Study Group 3 & Study Group 4, *Mission in the Digital Environment* dan revisi *Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis* (2026).
6. Congregation for the Clergy, *The Gift of the Priestly Vocation: Ratio Fundamentalis Institutionis Sacerdotalis* (2016).
7. Pew Research Center, *2023–24 Religious Landscape Study* & *Religion Holds Steady in America?* (2025).

8. American Survey Center, *Faith After the Pandemic: How COVID-19 Changed American Religion* (2023).
9. Coutinho, J. P., & Wilkins-Laflamme, S. (2023). “Youth Religiosity in Catholic European Countries.” *Journal of Religion in Europe*, 16 (3), 316–351.
10. González Gaitano, N., Díaz-Dorronsoro, J. M., Olukuru, J., & Cortes, R. Z. (2025). “An international survey about young people, faith and religion.” *Church, Communication and Culture*, 268–308.
11. Juniati, A. (2022). *Dampak Pandemi Covid-19 terhadap Penghayatan Iman Orang Muda Katolik di Paroki Santa Maria Blitar*. STKIP Widya Yuwana.
12. Karunia, V. S., & Tedjoworo, H. (2026). “Model-Model Kebersamaan Iman Orang Muda Katolik: Menjawab Tantangan di Masa Kini.” *MELINTAS*, 41(1).
13. Vatican News, *Diocese of Ruteng emerges as Indonesia's “promised land” of vocations* (2024).